

Cynllun Iaith Gymraeg

Adroddiad Blynyddol i Gomisiynydd y Gymraeg 2014-2015

Corff a noddir gan Lywodraeth Cymru yw Cyfoeth Naturiol Cymru a sefydlwyd ym mis Ebrill 2013 i sicrhau bod amgylchedd ac adnoddau naturiol Cymru yn cael eu cynnal yn gynaliadwy, eu gwella yn gynaliadwy ac yn cael eu defnyddio yn gynaliadwy, yn awr ac yn y dyfodol.

Mae'r ail Adroddiad Monitro Blynyddol hwn i Gomisiynydd y Gymraeg yn nodi sut mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cyflawni ei rwymedigaethau o dan y Cynllun Iaith Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru ac mewn perthynas â'n staff ein hunain.

Dros y deuddeg mis diwethaf rydym wedi parhau i weithredu'r Cynllun yn ein holl weithleoedd, gan ddatblygu'r gwaith yn erbyn targedau a nodwyd yng Nghynllun Gweithredu ein Cynllun Iaith, gan barhau i weithio tuag at gyflawni ein gweledigaeth o ran y Gymraeg fel sefydliad dros y pum mlynedd nesaf:

- Gweithio tuag at sefydlu ein hunain fel corff naturiol ddwyieithog yn ein holl weithleoedd, wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd, wrth weithio â phartneriaid ac yn ein prosesau gweinyddu mewnol.
- Annog ein gweithlu i ymfalchïo yn y Gymraeg ac yn ein hymrwymiad i sefydlu Cyfoeth Naturiol Cymru fel sefydliad dwyieithog o'r cychwyn cyntaf.
- Cynyddu'n raddol gyfran y staff ar bob lefel sydd â'r gallu a'r hyder i siarad ac ysgrifennu Cymraeg er mwyn cyflawni mesurau'n Cynllun.
- Meithrin mwy o arbenigwyr Cymraeg eu hiaith yn y meysydd amgylcheddol a gwyddonol sy'n berthnasol i'n gwaith, a thrwy hynny ymdrechu i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn meysydd arbenigol.
- Chwilio am gyfleoedd i hybu a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg yn rhagweithiol drwy weithio â phartneriaid ac unigolion yn sector yr amgylchedd a thu hwnt, ac annog arferion dwyieithog da.

Mae'r deuddeg mis diwethaf wedi parhau i fod yn gyfnod o newid yn fewnol wrth i ni gyfuno swyddogaethau'r tri chorff blaenorol yn un corff. Roedd gan bob un o'r cyrff hyn ymagwedd wahanol tuag at y Gymraeg. Rydym yn parhau i adeiladu ar arferion da wrth ddatblygu ein hunaniaeth ein hunain i fod yn sefydliad naturiol ddwyieithog ar gyfer y dyfodol.

Gweithredu'r Cynllun

Dros y 12 mis diwethaf rydym wedi parhau i weithredu'r Cynllun yn ein holl weithleoedd. Cynhaliwyd Arolwg Pobl yn fewnol ym mis Chwefror 2015 ac mae'r canfyddiadau'n dangos bod 52% o'n staff a gwblhaodd yr holiadur o'r farn ein bod yn gwneud cynnydd tuag at fod yn sefydliad cwbl ddwyieithog.

Mae'r Grŵp Pencampwyr a'r Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg wedi parhau i fynychu cyfarfodydd tîm ym mhob rhan o'r busnes i godi ymwybyddiaeth o'r Cynllun a'i ofynion fel Polisi Corfforaethol. Mae hyn wedi cynnwys tynnu sylw at dargedau'r Cynllun Corfforaethol a sicrhau bod ymwybyddiaeth iaith yn rhan o'r cyflwyniad hwn. Mae ein Bwrdd, Tîm Gweithredol a Fforwm Partneriaeth yr Undebau Llafur wedi derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am y gwaith a'r cynnydd a wnaed o ran gweithredu'r Cynllun.

Mae cyfarfodydd wyneb-yn-wyneb wedi helpu ein staff i ddeall y polisi a'i ofynion yn llawer gwell, gan roi cyfle i staff holi cwestiynau a gwybod pa gymorth sydd ar gael gan ein Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg, aelodau'r Grŵp Pencampwyr a'n tîm o gyfieithwyr mewnol.

Mae ein sianeli cyfathrebu mewnol wedi rhoi sylw i ymwybyddiaeth o'r Cynllun a'i ofynion.

- Cafodd ein Rhaglen Hyfforddiant ar y Gymraeg ei lansio ar y fewnwyd ym mis Mehefin 2014 a rhoddwyd sylw iddi yn Yr Wythnos a'r Cylchlythyr Misol i Reolwyr.
- Cafwyd erthygl ar aelodau'r Grŵp Pencampwyr a'u manylion cyswllt yn Yr Wythnos ym mis Hydref 2014.
- Ym mis Tachwedd 2014 ysgrifennodd un o'n dysgwyr erthygl ar y fewnwyd am ei brofiad a'r heriau wrth ddysgu Cymraeg, ac yntau wedi manteisio ar y cyfle sydd ar gael i ddysgu yn y gweithle.
- Eglurwyd y broses Ymchwiliad Safonau yn y Cylchlythyr Misol i Reolwyr ym mis Rhagfyr 2014.
- Cyhoeddwyd erthygl ar "Ddiwrnod ym Mywyd" ein Cynghorydd Polisi Cymraeg ar fewnwyd y staff ym mis Chwefror 2015 oedd yn rhoi cipolwg i staff ar waith y Cynghorydd o ddydd i ddydd.
- Lansiodd Cynllun Mentora Cymraeg ar y fewnwyd ym mis Mawrth 2015.

Mae'r Grŵp Pencampwyr wedi cwrdd deirgwaith yn ystod y flwyddyn. Mae'r grŵp yn gymysgedd o siaradwyr Cymraeg rhugl, dysgwyr a'r di-Gymraeg, gyda'r grŵp yn ei gyfarwydd yn adlewyrchu cyfansoddiad ein gweithlu. Mae'r grŵp wedi bod yn rhagweithiol gyda nifer o'r Pencampwyr wedi chwilio am gyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg yn eu timau a'u swyddfeydd.

Mae rhai o'r Pencampwyr yn cynrychioli Cyfarwyddiaethau mawr gyda thros 700 o staff sy'n gweithio mewn gwahanol leoliadau ledled Cymru. Mewn achosion o'r fath, sefydlwyd is-grŵp i helpu gyda'r gwaith o weithredu'r Cynllun; mae hyn wedi helpu'n fawr gan alluogi mwy o staff i ddeall ein Cynllun a'i ofynion ledled y busnes.

Gwahoddwyd aelod o staff Comisiynydd y Gymraeg i gyfarfod y Grŵp Pencampwyr ym mis Gorffennaf i egluro'r broses Ymchwiliad Safonau; bu hyn yn gymorth i ddeall y broses

a beth sy'n ddisgwyliedig gan y sefydliad wrth gwblhau'r holiadur Safonau yn ystod y broses ymchwilio rhwng mis Tachwedd 2014 a mis Chwefror 2015. Gofynnwyd i nifer o staff o wahanol rannau o'r busnes i helpu gyda'r gwaith o gasglu gwybodaeth ar gyfer yr Ymchwiliad Safonau; bu hyn yn gymorth iddynt ddeall beth sy'n ddisgwyliedig gan ein sefydliad pan fydd y Safonau'n cael eu gorfodi yn y dyfodol. Anfonwyd copi o Adroddiad y Safonau at Weinidogion Cymru'n amlinellu pa Safonau Cymraeg a bennwyd gan y Comisiynydd ar gyfer ein sefydliad, a derbyniwyd hwn ar 2 Mehefin 2015.

Cafodd ein Cynllun Iaith Gymraeg ei ysgrifennu i adlewyrchu'r symudiad tuag at y Safonau arfaethedig ac rydym yn monitro'r cynnydd wrth gyflawni'r Cynllun yn unol â thargedau ein Cynllun Gweithredu sydd wedi'u cynnwys yn Atodiad 1. Rydym wrthi'n llunio Cynllun Gweithredu i ddadansoddi a oes angen i ni ganolbwyntio ar feysydd penodol i sicrhau bod ein sefydliad yn gallu cydymffurfio â'r Safonau pan fyddant yn cael eu gorfodi yn y dyfodol. Mae'r gwaith a gwblhawyd wrth weithredu'r Cynllun wedi rhoi'r sefydliad mewn sefyllfa gyffyrddus mewn perthynas â'r Gymraeg pan fydd y Safonau'n cael eu gorfodi arnom yn y dyfodol.

Mae ein staff yn cysylltu'n rheolaidd â swyddfa Comisiynydd y Gymraeg i gael cyngor ar enwau lleoedd, mynyddoedd a choedwigoedd Cymraeg safonol wrth godi neu ddisodli arwyddion ac wrth gynhyrchu cyhoeddiadau; rydym yn gwneud hyn i sicrhau ein bod ni'n defnyddio'r ffurfiau safonol cywir. Mae Panel Safoni Enwau Lleoedd y Comisiynydd yn ystyried ystyr, hanes a geirdarddiad enwau lleoedd yn ogystal â'u defnydd, bydd hyn yn sicrhau bod ein sefydliad yn defnyddio'r fformat safonol.

Mae'r Tîm Recriwtio a'r Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg wedi parhau i gydweithio ac wedi sefydlu proses fewnol i sicrhau bod pob swydd wag yn derbyn lefel iaith y cytunir arni cyn i'r swydd gael ei hysbysebu, gan ddefnyddio'r canllawiau Staffio a Recriwtio sydd ar gael i helpu i nodi cymhwysedd ieithyddol swyddi a gofynion Cymraeg y tîm.

Fel sefydliad dysgu, mae Rheolwyr Recriwtio'n cefnogi amcanion ein Cynllun i gynyddu nifer y staff Cymraeg eu hiaith drwy ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg fewnol. Cafodd 40 o swyddi mewnol eu hysbysebu'n fewnol yn ystod y flwyddyn gan roi cyfle i'r staff ddysgu Cymraeg hyd at y lefel sy'n ofynnol ar gyfer y swydd. Mae rhoi'r cyfle hwn i'n staff cyfredol yn golygu bod y sefydliad yn defnyddio sgiliau staff sydd eisoes ar gael a bydd galluogi staff i ddatblygu eu sgiliau iaith o fudd i'r sefydliad yn y dyfodol.

Rydym wedi nodi'r angen i ddatblygu systemau TGCh brand Cyfoeth Naturiol Cymru; ar hyn o bryd, mae nifer o'r systemau a ddefnyddiwyd yn rhan o gytundeb gwasanaeth gyda'n cyrff blaenorol. Er mwyn sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei hystyried wrth ddatblygu neu brynu meddalwedd rydym wedi bod yn dilyn cyngor staff Comisiynydd y Gymraeg wrth ddatblygu canllawiau Meddalwedd Dwyieithog sy'n cynnwys matrices i helpu i benderfynu ar ofyniad Cymraeg pob system a ddatblygir neu a brynir ar gyfer defnydd cyhoeddus a mewnol.

Mae'r Tîm Cyfathrebu wedi bod yn codi ymwybyddiaeth gyda staff sy'n denfyddio Twitter a'r cyfryngau cymdeithasol. Mae pob neges drydar gorfforaethol yn ddwyieithog, a rhai ble y gellir gwneud trefniadau ymlaen llaw i'w cyfieithu e.e. hysbysiadau cyhoeddus/hysbysebion am ddigwyddiadau ac ati. Bydd y ffactorau isod yn cael eu hystyried mewn perthynas â negeseuon trydar gan unigolion:

- Statws y swyddog – bydd disgwyl i unrhyw swyddog ar lefel uwch yn y sefydliad lunio negeseuon trydar dwyieithog.
- Y gynulleidfa darged - e.e. bydd disgwyl i neges sy'n berthnasol i'r cyhoedd neu ystod eang o bobl fod yn ddwyieithog.
- Natur y neges – e.e. bydd disgwyl i neges sy'n hyrwyddo digwyddiad sy'n agored i'r cyhoedd fod yn ddwyieithog.
- Gall staff drydar yn eu dewis iaith os ydynt yn gwneud hynny am eu gwaith eu hunain. Bydd y Tîm Cyfathrebu'n sicrhau bod unigolion yn darparu'r un faint o gynnwys yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Adroddiad Monitro Blynyddol 2014-2015

Mae Comisiynydd y Gymraeg wedi gofyn i ni adrodd yn ôl ar nifer o dargedau a gwybodaeth fel y nodir isod.

Cydymffurfio â'r Cynllun Iaith Gymraeg

- a) Adroddiad yn erbyn targedau a osodwyd yng Nghynllun Gweithredu'r Cynllun Iaith Gymraeg.

Mae ein Cynllun Gweithredu ar gyfer 2014-2015 wedi'i amgáu yn Atodiad 1, ynghyd â naratif ar yr hyn sydd wedi'i gyflawni hyd yn hyn.

Gwasanaethau Rheng Flaen

- b) Data a gwybodaeth am sgiliau iaith a darpariaeth mewn derbynfeydd a'r ganolfan gyswllt:

Ar hyn o bryd mae gennym 8 swyddfa gyda derbynfeydd cyhoeddus, mae gennym nifer o swyddfeydd eraill ledled Cymru heb unrhyw dderbynfeydd penodol. Ym mhob swyddfa mae arwyddion i roi gwybod i'r ymwelydd ein bod yn cynnig gwasanaeth dwyieithog.

Amlinellir manylion pob swyddfa ac argaeledd/sgiliau staff y derbynfeydd isod:-

Swyddfa Aberystwyth – Staff Derbynfya Llywodraeth Cymru – Dwyieithog (mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn denantiaid yn y swyddfa).

Swyddfa Maes y Ffynnon, Bangor – 1 swydd benodol ar gyfer y dderbynfya - Dwyieithog.

Swyddfa Llwyn Brain, Bangor – 1 swydd benodol, 2 yn rhannu dyletswyddau derbynfya, y 2 yn ddwyieithog.

Swyddfa Bwcle - 1 swydd benodol, 4 o staff yn rhannu dyletswyddau derbynfya, dau yn ddwyieithog a dau yn dysgu Cymraeg.

Tŷ Cambria, Caerdydd – 1 swydd benodol ar gyfer y dderbynfya - Dwyieithog.

Plas yr Afon, Caerdydd – 1 swydd benodol, 3 aelod o staff yn rhannu dyletswyddau derbynfa – Ddim yn ddwyieithog (Gelwir ar aelodau staff yn y swyddfa sy'n siarad Cymraeg i ddelio ag ymholiadau yn y Gymraeg).

Llys Afon, Hwlfordd – 1 swydd benodol ar gyfer y dderbynfa – Ddim yn ddwyieithog (Gelwir ar aelodau staff yn y swyddfa sy'n siarad Cymraeg i ddelio ag ymholiadau yn y Gymraeg).

Maes Newydd, Llandarcy – Dim swydd benodol ar gyfer y dderbynfa – (rhennir y dyletswyddau rhwng staff gweinyddol, mae staff dwyieithog ar gael bob amser).

Canolfan Gyswllt Cwsmeriaid - mae'r ganolfan yn cael ei gweithredu gan dîm o 16 o staff. O blith aelodau'r tîm hwn, mae 14 yn rhugl yn y Gymraeg. Mae'r Ganolfan Gyswllt Cwsmeriaid yn ateb pob galwad i'r sefydliad, gyda'r system yn rhoi dewis i'r sawl sy'n ffonio naill ai i siarad â gweithredwr yn Gymraeg neu yn Saesneg.

Mae gennym hefyd nifer o Ganolfannau Ymwelwyr. Mae rhai yn dymhorol gyda thair ar agor gydol y flwyddyn, heb unrhyw ddesgiau derbynfa penodol yn yr un ohonynt. Mae'r manylion fel a ganlyn:-

Ynys Las – (Canolfan dymhorol), pedwar warden haf, un yn ddwyieithog, tri yn dysgu Cymraeg.

Canolfan Ymwelwyr Garwnant - (ar agor drwy'r flwyddyn) - dyletswyddau derbynfa yn cael eu cyflawni ar system rota gan ddau aelod o staff sy'n dysgu Cymraeg. Mae Rheolwr y Ganolfan Ymwelwyr yn dysgu Cymraeg hefyd. Mae dau aelod o'r Tîm Addysg sydd wedi'u lleoli yn y Ganolfan yn siaradwr Cymraeg rhugl.

Bwlch Nant yr Arian – (ar agor trwy'r flwyddyn) – dyletswyddau derbynfa yn cael eu cyflawni ar system rota gan dri aelod o staff, un yn ddwyieithog ac un yn dysgu Cymraeg. Mae chwe aelod o staff yn gweithio yn y Caffi, ac maent yn ddwyieithog.

Coed y Brenin – (ar agor trwy'r flwyddyn) – dyletswyddau derbynfa yn cael eu cyflawni ar system rota gan ddau aelod o staff dwyieithog. Mae cyfanswm o 14 aelod o staff yn gweithio yn y Ganolfan Ymwelwyr a'r Caffi, ac mae 12 o'r staff yn ddwyieithog.

Rheoli a Gweinyddu'r Cynllun

- a) Adroddiad ar y gofynion mewn perthynas â'r Gymraeg mewn cytundebau ac esbonio unrhyw drefniadau i adolygu neu wella'r ddealltwriaeth a roddir i'r Gymraeg.

Mae'r sefydliad yn dal i ddefnyddio trefniadau gwasanaeth y tri chorff blaenorol. Mae'r Tîm Caffael wedi dechrau rhaglen o ddiweddarau ein holl brosesau a'n polisïau i greu un dull cydgysylltiedig ar gyfer y sefydliad. Bydd ein Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg yn rhan o'r broses hon sy'n debygol o gymryd cryn amser i'w chwblhau. Tan hynny, bydd y datganiadau a ddarparwyd isod i bob corff blaenorol yn berthnasol:-

Mae system cyn-Gomisiwn Coedwigaeth Cymru wedi bod yn dilyn canllawiau gan Lywodraeth Cymru ynghylch contractau a hefyd yn dilyn canllawiau yng nghyhoeddiad Comisiynydd y Gymraeg, "Gosod Contractau Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Iaith Gymraeg". Mae'r angen i gydymffurfio â Chynllun Iaith Gymraeg y sefydliad yn cael ei ymgorffori ymhob contract.

Mae GwerthwchiGymru yn cael ei ddefnyddio ar gyfer hysbysebu contractau. Defnyddir holiaduron Cyn-Gymhwyso, ond nid yw'r templed yn cynnwys cwestiynau sy'n ymwneud â'r Gymraeg fel cwestiynau safonol. Gofynnir cwestiynau yn ymwneud â'r iaith os yw'n berthnasol i'r gofynion, o safbwynt a yw'r gwasanaeth yr ydym yn ceisio ei gaffael yn cynnwys cyswllt uniongyrchol â'r cyhoedd fel rhan o ddarparu gwasanaethau.

Mae cyn-Asiantaeth yr Amgylchedd yn defnyddio system GwerthwchiGymru ac yn defnyddio'r Holiaduron Cyn-Gymhwyso sy'n gofyn cwestiynau ymlaen llaw ar gydymffurfio â gofynion y Gymraeg. Y cwestiynau a ofynnir yw:-

- (i) A derfynwyd eich contract a/neu a gawsoch wybod am dorri amod contract neu dorri posibl ar gontract am resymau yn ymwneud â gofynion y Gymraeg o fewn y 3 blynedd diwethaf? Os ydych wedi ateb "do", rhowch fanylion gan gynnwys enw'r cwsmer, y rhesymau dros ganslo ac unrhyw gamau a gymerwyd i sicrhau na fydd hyn yn digwydd eto.
- (ii) Disgrifiwch eich profiad a/neu ddull cyffredinol o ddarparu gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru i sicrhau bod gofynion siaradwyr Cymraeg yn cael eu bodloni, yn unol â darpariaeth deddfwriaeth ar y Gymraeg.

Mae cyn-Gyngor Cefn Gwlad Cymru wedi bod yn dilyn canllawiau gan Lywodraeth Cymru ar gontractau a chanllawiau a geir yng nghyhoeddiad Comisiynydd y Gymraeg, "Gosod Contractau Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Iaith Gymraeg". Mae'r angen i gydymffurfio â Chynllun Iaith Gymraeg y sefydliad yn cael ei ymgorffori ymhob contract.

Mae GwerthwchiGymru yn cael ei ddefnyddio gyda'r Holiadur Cyn-Gymhwyso. Mae'r holl ymatebwyr yn cael cynnig y dewis o gwblhau'r arolwg yn Gymraeg neu yn Saesneg. Ar bob contract lle mae cyswllt â'r cyhoedd yn debygol, bydd y cytundeb yn nodi'r angen i siaradwr Cymraeg ddelio â'r elfennau hynny yn y contract sy'n golygu dod wyneb yn wyneb â'r cyhoedd. Pan fydd angen adroddiad cryno terfynol am bwnc technegol iawn, gofynnir am adroddiad cryno dwyieithog. Yn olaf, y mae'r dogfennau tendro yn nodi y gellir cyflwyno'r tendr yn Gymraeg neu yn Saesneg.

Y rheolwyr contract sy'n gyfrifol am bob contract unigol sy'n rheoli ac yn archwilio'r holl contractau ar draws tri maes y cyrff blaenorol.

- b) Tystiolaeth bod llywodraethu mewnol manwl cadarn ar waith ar gyfer y Cynllun Iaith Gymraeg.

Mae targedau'r Cynllun Iaith Gymraeg wedi eu cynnwys yn ein Cynllun Busnes ar gyfer bob blwyddyn, sy'n disgrifio sut rydym yn dymuno gwella'n gwasanaeth i gwsmeriaid a'n partneriaid yn barhaus drwy ddatblygu i fod yn sefydliad dwyieithog gan annog staff i ddatblygu eu sgiliau iaith a chrosawu cwsmeriaid i gyfathrebu â ni yn y Gymraeg neu'r Saesneg. Mae hyn yn gysylltiedig â'n Cynllun Corfforaethol 2014-2017 sy'n egluro beth y bwriadwn ei gyflawni dros y tair blynedd nesaf. Mae ein Dangosfwrdd Corfforaethol yn olrhain ein cynnydd yn chwarterol ac mae ein Tîm Anweithredol a Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru yn craffu arno'n rheolaidd.

- c) Gwybodaeth ynghylch i ba raddau y mae cynlluniau busnes rhanbarthol wedi'u cysylltu â'r Cynllun Iaith Gymraeg ac felly'n cynnwys ac yn mynd i'r afael â'r targedau priodol.

Mae gan bob Cyfarwyddiaeth Gynllun Cyflawni Cyfarwyddiaeth sy'n amlinellu rôl pob Cyfarwyddiaeth a'i thimau o ran cyflawni canlyniadau ein Cynllun Busnes. Mae gan bob aelod o staff amcanion personol sy'n dangos y cyfraniad sydd ganddynt i'w wneud i helpu i gyflawni Cynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth.

- d) Crynodeb o gwynion dilys a dderbyniwyd a chamau a gymerwyd
Cwynion a dderbyniwyd gan y cyhoedd:-

Hysbysiad Saesneg yn Unig – cwyn ar Twitter

Derbyniwyd cwyn ar Twitter am arwydd uniaith Saesneg yng Nghoedwig Cwm Carn. Un o'n Tîm Cyfathrebu ar ddyletswydd a dderbyniodd y gŵyn, rhoddwyd ymddiheuriad i'r achwynydd gyda'r sicrwydd y byddai'r sefydliad yn ymchwilio i'r mater cyn gynted â phosibl. Anfonwyd y gŵyn i'r tîm cyfrifol yn y sefydliad a gosodwyd arwydd dwyieithog yn lle'r un Saesneg. Atgoffwyd y tîm am Bolisi Iaith y sefydliad a bod y tîm cyfieithu ar gael i helpu gyda materion o'r fath. Ni chafwyd unrhyw ymateb pellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Arolwg Hamdden Awyr Agored Cymru – cwyn ar Twitter

Derbyniwyd cwyn ar Twitter ynglŷn â'r ffaith bod trydydd parti wedi cwblhau Arolwg Hamdden Awyr Agored Cymru ar ein rhan. Roedd yr achwynydd yn codi'r mater nad oedd yr Arolwg yn cydymffurfio â gofynion ein Polisi Iaith gan na roddwyd dewis o iaith ar y dechrau. Rhoddwyd ymddiheuriad i'r achwynydd gyda'r sicrwydd y byddai'r sefydliad yn ymchwilio i'r mater. Trafododd y tîm a oedd yn gyfrifol am yr Arolwg y mater gyda'r trydydd parti a ddatgelodd fod llawer o bobl wedi rhoi'r ffôn i lawr wrth iddynt ddechrau'r sgwrs am yr Arolwg yn y Gymraeg. Penderfynwyd y dylid dechrau'r alwad yn Saesneg gan ofyn cwestiwn am ddewis iaith wedyn. Byddai hyn yn sicrhau bod pobl yn ymwybodol

o'r rheswm dros yr alwad ac yn cael dewis eu hiaith cyn i'r Arolwg ddechrau. Ni chafwyd unrhyw ymateb pellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Cyflwyniad Saesneg yn unig

Derbyniwyd cwyn drwy lythyr bod aelod o'n staff wedi rhoi cyflwyniad Saesneg mewn cyfarfod cyhoeddus. Trosglwyddwyd y mater i'r aelod staff a'r rheolwr priodol a drafododd y mater. Roedd yr aelod o staff a wnaeth y cyflwyniad wedi gorfod camu i'r adwy yn lle aelod arall o'r tîm, anfonwyd y cyflwyniad yn Saesneg yn unig y diwrnod cynt ac nid oedd amser i'w gyfieithu. Cyfarchodd yr aelod staff y cyfarfod yn ddwyieithog, a thrafod ac ateb yr holl gwestiynau a godwyd yn y Gymraeg pan oedd angen. Roedd y cyflwyniad yn Saesneg gan ei fod yn fater technegol. Atgoffwyd y tîm cyfrifol am ein Polisi Iaith a'i ofynion, ac mae'r cyflwyniad bellach wedi'i gyfieithu ar gyfer ei ddefnyddio yn y dyfodol. Anfonwyd llythyr ymddiheuro at yr achwynydd yn egluro'r sefyllfa a pha gamau a gymerwyd. Ni chafwyd unrhyw ymateb pellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Recriwtio Mewnol

Derbyniwyd e-bost gan aelod o'r cyhoedd yn cwyno am lefel isel y Gymraeg a bennwyd ar gyfer swydd reoli a hysbysebwyd yn y Gogledd-orllewin tra roedd hysbyseb am swydd union yr un fath yn y De yn gofyn am sgiliau Lefel 4 yn y Gymraeg. Gofynnwyd am ragor o fanylion am deitl y swydd gan yr achwynydd er mwyn gallu ymchwilio i'r gŵyn. Trosglwyddwyd y gŵyn i'r tîm cywir, a gwelwyd bod y swydd dan sylw wedi'i hysbysebu'n fewnol yn unig fel rhan o'n proses ad-drefnu haen rheoli lle roedd cyfrifoldebau'r tri chorff blaenorol yn cael eu cyfuno i un sefydliad. Dim ond staff â'r sgiliau a'r profiad perthnasol oedd yn cael eu hystyried am y swydd a oedd wedi'u hysbysebu ar Lefel 1 ond byddai gofyn i'r ymgeisydd llwyddiannus ddysgu Cymraeg i Lefel 3, yn unol â'n Canllawiau Staffio a Recriwtio. Cafodd y swydd y cyfeirir ati yn y De ei hysbysebu gyda'r un gofyniad o ran lefel y sgiliau Cymraeg â swydd y Gogledd-orllewin. Anfonwyd llythyr at yr achwynydd yn egluro bod y swyddi yn rhan o broses ad-drefnu fewnol ac yn dilyn ein canllawiau Staffio a Recriwtio a'n gweledigaeth fel y nodwyd yn ein Cynllun Iaith o fod yn sefydliad dwyieithog ar gyfer y dyfodol drwy roi cyfle i'r staff ddysgu Cymraeg at ddibenion gwaith yn dilyn ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg. Ni chafwyd unrhyw ymateb pellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Cwyn dros y ffôn

Derbyniodd ein Canolfan Cyswllt Cwsmeriaid gŵyn dros y ffôn gan gwsmer oedd yn cael anhawster i ddewis yr opsiwn Cymraeg ar ein gwasanaeth, bob tro roedd yn gofyn am yr opsiwn Cymraeg roedd yr alwad yn cael ei therfynu. Ymddiheurodd y sawl a dderbyniodd yr alwad a sicrhau'r cwsmer y byddai'r sefydliad yn ymchwilio i'r mater a chymerodd ei fanylion. Ymchwiliwyd i'r mater a gwelwyd mai nam technegol ar y system oedd y rheswm, a chafodd y broblem ei datrys gan y darparwr gwasanaeth. Derbyniodd yr achwynydd wybodaeth drwy'r broses o ymchwilio i'r broblem ac ar ôl ei datrys. Ni chafwyd unrhyw ymateb pellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Cwynion gan Staff:-

Cafwyd pedair cwyn ynglŷn ag e-byst yn mynd allan at staff yn Saesneg yn unig ac nad oeddynt yn cydymffurfio â'r Polisi Iaith Mewnol sef y dylai pob e-bost staff/grŵp mawr fod yn ddwyieithog gyda'r Gymraeg uwchben y Saesneg. Mae'r Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg wedi codi'r mater gydag awdur pob e-bost unigol, gan atgoffa staff o'r polisi sydd gennym ar waith.

- e) Tystiolaeth o drefniadau i sicrhau ansawdd y cynnwys Cymraeg ar y wefan gorfforaethol a chynlluniau os o gwbl ar gyfer gwella'r cynnwys Cymraeg.

Mae ein gwefan gorfforaethol wedi bod yn gwbl ddwyieithog ers dod yn weithredol ar 1 Ebrill 2013. Mae'r holl wybodaeth a gyhoeddir yn cael ei chyfieithu gan gyfieithydd cymwysedig. Mae ein tîm cyfathrebu digidol yn gweithio o fewn gofynion ein Cynllun Iaith Gymraeg gan sicrhau bod tudalennau'n ddwyieithog cyn eu cyhoeddi. Ni fydd rhai adroddiadau technegol yn cael eu cyfieithu ond bydd crynodeb dwyieithog yn cael ei lunio yn unol â'n canllawiau cyfieithu.

Yn ddiweddar, mae ein tîm cyfathrebu digidol wedi diweddarau ein gwefan drwy ymgorffori'r hyn a arferai ymddangos ar wefannau Comisiwn Coedwigaeth Cymru a Chyngor Cefn Gwlad Cymru. Cafodd yr holl gynnwys hwn ei gyfieithu a'i adolygu'n broffesiynol cyn ei gyhoeddi.

Mae ein system rheoli cynnwys gwefan newydd wedi'i chynllunio fel na ellir cyhoeddi tudalen newydd hyd nes y bydd y fersiynau Cymraeg a Saesneg wedi eu creu, gan sicrhau cydymffurfiaeth barhaus â'n Cynllun Iaith.

Sgiliau Cymraeg

- a) Gwybodaeth am sgiliau Cymraeg y gweithle ac adroddiad ar ddata.

Gan ein bod wrthi'n gweithredu rhaglen ad-drefnu a newid fewnol, a bod nifer o staff wedi gadael y sefydliad drwy ein Cynllun Gadael Gwirfoddol diweddar, nid ydym wedi cynnal Archwiliad o Sgiliau staff ers mis Ebrill 2013 i weld beth yw sgiliau Cymraeg ein staff. Yn ystod y deuddeg mis nesaf, gofynnir i bob aelod o staff hunanasesu ei sgiliau Cymraeg fel rhan o'n gwaith i sicrhau bod y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog yn cael ei gweithredu'n llawn. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei chofnodi yn ein system Cyllid ac Adnoddau Dynol newydd, MyNRW, a'i diweddarau fel bo angen. Mae'r tabl isod yn rhestru canfyddiadau'r Archwiliad a wnaed ym mis Hydref 2013:-

28.b. Yn siarad Cymraeg i'r lefel a nodwyd			
Dim:		28.2%	532
Lefel 1:		31%	585

Lefel 2:		10.5%	198
Lefel 3:		6.7%	126
Lefel 4:		10.5%	198
Lefel 5:		13.1%	248

- b) Tystiolaeth o fuddsoddiad mewn hyfforddiant yn y Gymraeg ac eglurhad o'r camau eraill a gymerwyd i wella sgiliau yn y gweithle yn ystod cyfnod lle y cyfyngir ar recriwtio allanol

Dros y 12 mis diwethaf rydym wedi canolbwyntio ar ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg a lansiodd ym mis Mehefin 2014, sy'n rhoi cyfle i bob aelod o staff ddysgu neu wella eu sgiliau Cymraeg at ddibenion gwaith. Bydd lansio'r rhaglen hon yn ein helpu i gyflawni'r targedau a bennwyd yn ein Strategaeth Sgiliau Dwyieithog o gael 30% o'n staff yn gallu cyfathrebu'n hyderus yn y Gymraeg erbyn 2018 a dod yn sefydliad naturiol ddwyieithog ar gyfer y dyfodol. Mae gennym Gydgysylltydd Hyfforddiant Cymraeg sy'n trefnu'r rhaglen hyfforddi o ddydd i ddydd. Mae staff yn cysylltu â'r Cydgysylltydd i gael cymorth a chynghor ar eu hanghenion hyfforddi sy'n gwneud yr holl drefniadau angenrheidiol wedyn ar gyfer yr hyfforddiant sydd ei angen.

Mae llwyddiant y Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg hon wedi gweld dros 250 o'n staff nad oedd ag unrhyw sgiliau Cymraeg yn mynychu cwrs Cyfarch undydd, sy'n eu helpu i allu ynganu enwau lleoedd, enwau personol a chyfarch yn syml yn y Gymraeg, sef y safon Gymraeg sylfaenol sy'n ofynnol yn ein sefydliad. Dros y 12 mis nesaf rydym am gynnal mwy o'r cyrsiau hyn i sicrhau bod pob aelod o staff yn gallu bodloni'r safon Gymraeg sylfaenol hon sy'n ofynnol yn ein sefydliad. Mae'r cwrs undydd hwn wedi ysbrydoli llawer o'n staff i barhau a symud ymlaen i'r cwrs Mynediad/Dechreuwy'r 1.

Mae lansio ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg wedi arwain at:

- 139 aelod o staff yn mynychu cwrs Mynediad/Dechreuwy'r 1
- 31 aelod o staff yn mynychu cwrs Mynediad/Dechreuwy'r 2
- 52 aelod o staff yn mynychu cwrs Sylfaen
- 24 aelod o staff yn mynychu cwrs Canolradd
- 9 aelod o staff yn mynychu cwrs Uwch

Cynhelir 8 o'r cyrsiau uchod yn fewnol mewn swyddfeydd ledled Cymru. Mae hyn wedi bod yn allweddol i lwyddiant y cyrsiau hyn, gan fod dysgu yn y gweithle gyda chydweithwyr yn fwy o hwyl. Mae hyn wedi golygu bod llai o'r staff wedi gadael y cwrs nag yn y blynyddoedd a fu.

Mae dau aelod o'n Bwrdd Rheoli wedi manteisio ar y cyfle i ddysgu Cymraeg a sefyll arholiad CBAC ar ddiwedd eu cwrs gan basio'n llwyddiannus. Mae'r

Cadeirydd ac aelodau eraill y Bwrdd wedi derbyn hyfforddiant i'w helpu i ynganu enwau lleoedd, enwau personol a chyfarch yn syml yn y Gymraeg.

Gyda llwyddiant y Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg, aethpwyd ati i roi hwb pellach i'n dysgwyr drwy lansio'r Rhaglen Fentora i gyd-fynd â Dydd Gŵyl Ddewi, gan roi cyfle i'n dysgwyr ymarfer yr hyn roeddynt wedi'i ddysgu yn yr ystafell ddosbarth yn anffurfiol gyda siaradwr Cymraeg. Mae'r dull hwn yn helpu dysgwyr i fagu hyder i ddefnyddio'r iaith, ac rydym wedi cael 18 o Fentoriaid a 24 o Fentoreion hyd yn hyn. Gyda'r gwersi Cymraeg yn dod i ben ym mis Mehefin byddwn yn annog ein dysgwyr i ymuno â'r Cynllun hwn i ymarfer eu sgiliau Cymraeg nes dechrau'r tymor nesaf ym mis Medi 2015.

Mae nifer o aelodau'r Grŵp Pencampwyr wedi bod yn cynorthwyo ein dysgwyr mewn swyddfeydd ledled Cymru fel a ganlyn:-

Siop Siarad

Gair y dydd/wythnos

Cymorth gyda gwaith cartref

Grŵp cerdded amser cinio, sy'n rhoi cyfle i staff sgwrsio'n anffurfiol yn y Gymraeg

Staff yn cyfarch ei gilydd yn y Gymraeg ben bore

Sgyrsiau anffurfiol amser cinio

Mae'r sgyrsiau anffurfiol amser cinio yn boblogaidd ymysg ein dysgwyr gan roi cyfle iddynt ymarfer yr hyn maent wedi'i ddysgu mewn lleoliad anffurfiol a'u helpu i fagu hyder i ddefnyddio'r iaith. Mae nifer o ddysgwyr wedi dweud eu bod yn mwynhau gwrandao ar siaradwyr Cymraeg yn defnyddio'r iaith yn naturiol yn hytrach na mewn lleoliad ystafell ddosbarth ffurfiol. Mae'r dysgwyr yn gwerthfawrogi'n fawr bod siaradwyr Cymraeg yn rhoi o'u hamser i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y sesiynau hyn.

c) Tystiolaeth o ddarparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith

Bu 250 aelod o staff mewn sesiwn ymwybyddiaeth fer a gynhaliwyd yn ystod y cwrs hyfforddiant Cyfarch undydd. Darparwyd y cwrs gan Diwtoriaid Cymraeg o Ganolfannau Hyfforddiant Cymraeg ledled Cymru.

Prif-ffrydio'r Gymraeg

- a) Gwybodaeth am y trefniadau ar gyfer asesu polisiau mewn perthynas â'r Gymraeg ac unrhyw gamau a gymerwyd i adolygu trefniadau i sicrhau y cynhelir asesiad priodol.

Yn dilyn cyngor a dderbyniwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg mewn cyfarfod a gynhaliwyd i drafod yr adborth i'n Hadroddiad Monitro Blynyddol diwethaf, ble nodwyd nad oedd ffurflen a chanllawiau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb yn cynnwys unrhyw gyfeiriad at y Gymraeg. Mae'r Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg wedi gweithio'n agos gyda'r Uwch Gynghorydd Cynllunio Gweithlu a Chydraddoldeb i sicrhau bod y Gymraeg wedi'i chynnwys fel ystyriaeth ar

ffurflen a chanllawiau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb. Mae hyn yn sicrhau bod yr iaith yn ffurfio rhan o'r broses sgrinio ar gyfer pob polisi, cynllun a phrosiect.

Mae'r Cynghorydd Polisi Cymraeg yn rhan o'r broses awdurdodi gyda phob Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cael ei gynnal gan y sefydliad i sicrhau bod materion Cymraeg yn cael sylw fel sy'n ofynnol yn ein Cynllun Iaith.

- b) Gwybodaeth am unrhyw gamau a gymerwyd i ehangu'r hyrwyddo ar y defnydd o'r Gymraeg.

Mae'r sefydliad wedi parhau gyda'r gwaith da a gwblhawyd y llynedd ar weithredu a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn fewnol ac yn allanol. Anogir a chefnogir staff i ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg lle bo'n bosibl, yn ysgrifenedig ac ar lafar. Mae lansio ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg sy'n cefnogi ein holl aelodau staff sy'n dymuno dysgu Cymraeg at ddibenion gwaith wedi bod yn llwyddiant mawr o ystyried na chafodd y staff y cyfle hwn yn eu cyrff blaenorol. Bydd y sefydliad yn parhau i gefnogi staff sy'n dysgu, gan y bydd hyn yn ein helpu i gyflawni ein gweledigaeth o fod yn sefydliad dwyieithog yn y dyfodol.

Mae canlyniadau arolygon/holiaduron diweddar oedd ar gael yn ddwyieithog i'r staff eu llenwi yn dangos bod 2% o'r staff wedi'u cwblhau yn y Gymraeg. Mae'r Grŵp Pencampwyr wedi bod yn siarad â nifer o'n siaradwyr Cymraeg a dysgwyr lefel uwch gan ofyn pa anawsterau/rhwysterau y maent hwy yn eu profi o ran defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. Dangosodd yr ymateb bod staff yn cael anhawster i ddeall y dull Cymraeg Clir mae'r Tîm Cyfieithu yn ei ddefnyddio. Byddwn yn cynnal cynllun peilot ar rai negeseuon cyfathrebu i staff lle bydd copi Cymraeg yn cael ei newid a geiriau Saesneg/iaith fewnol y sefydliad/byrfoddau'n cael eu rhoi yn italig ac mewn cromfachau ger y Gymraeg, i helpu i wneud y fersiwn Gymraeg yn haws i'w darllen a'i deall. Gobeithio y bydd hyn yn helpu ein staff i fagu hyder a dod yn fwy cyfarwydd a pharod i ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg yn y dyfodol.

Cafodd ein system hunanwasanaeth Adnoddau Dynol a Chyllid ar-lein newydd, MyNRW, a lansiwyd ym mis Rhagfyr 2014, ei ddatblygu'n ddwyieithog. Mae holl staff y sefydliad yn gallu gweld neu ddiwygio cofnodion ar y system hon. Gall ein hadran TGCh newid proffil defnyddwyr a gosod dewis iaith y defnyddiwr.

Mae ein system hunanwasanaeth ar gyfer adrodd am ddamweiniau lechyd a Diogelwch ar-lein wedi'i datblygu'n ddwyieithog, sy'n rhoi cyfle i'n staff adrodd am unrhyw ddamwain neu ddamwain a fu bron a digwydd yn eu hiaith o'u dewis. Mae holl staff y sefydliad yn gallu defnyddio'r system hon.

Rydym wedi nodi bod angen i ni gaffael a datblygu ein hadnoddau Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu ein hunain ar gyfer yr amser pan ddaw ein cytundebau gwasanaeth gyda'r sefydliadau blaenorol i ben. Gan weithio gyda Chomisiynydd y Gymraeg, rydym wedi datblygu canllawiau ar ofynion Cymraeg

adnoddau TGCh i'r cyhoedd ac ar gyfer defnydd mewnol. Bydd hyn yn rhoi mwy o gyfleoedd i'n staff weithio'n ddwyieithog o fewn y sefydliad.

Dadansoddi Perfformiad

a) Adnabod risgiau a blaenoriaethu er mwyn paratoi ar gyfer y flwyddyn nesaf

Rydym yn monitro risgiau i ofynion targedau ein Cynllun Iaith ar wahanol lefelau. Mae Cynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth ar gyfer Datblygu Sefydliadol a Rheoli Pobl yn cynnwys y Gymraeg ac yn amlinellu rôl y Gyfarwyddiaeth o ran cyflawni amcanion y Cynllun Busnes. Mae gan bob Cyfarwyddiaeth gofrestr risg hefyd sy'n olrhain y cynnydd a wneir o ran cyflawni'r targedau a bennwyd. Rydym yn mynd i'r afael ag unrhyw faterion sy'n cael eu hamlygu, lle y bo'n briodol.

Mae'r sefydliad bron wedi cwblhau ei rhaglen fewnol o ad-drefnu a newid. Bydd hyn nawr yn ein galluogi ni i symud ymlaen i sicrhau ein bod yn gweithredu'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog yn llawn. Mae'r Strategaeth ar waith yn rhannol gan ein bod wedi lansio ein Rhaglen Hyfforddiant Cymraeg i'n helpu ni i gyflawni'r targed a bennwyd yn y Strategaeth o gael 30% o'n staff yn gallu siarad Cymraeg yn hyderus erbyn 2018.

Er mwyn parhau â'r gwaith hwn bydd angen gweithio ar ymarfer mapio busnes cyfan i asesu a phennu lefel iaith Gymraeg pob swydd yn y sefydliad. Byddwn yn defnyddio ein canllawiau Staffio a Recriwtio i wneud hyn gan ystyried gofynion iaith y swydd a'r tîm i sicrhau bod gan bob gweithle ddigon o siaradwyr Cymraeg i ddarparu gwasanaeth dwyieithog. Bydd yr ymarfer yn para am nifer o fisoedd a bydd gofyn i bob aelod o staff hunanasesu ei sgiliau Cymraeg. Defnyddir y wybodaeth hon i'n helpu ni i gynllunio pryd a ble rydym ni'n debygol o golli siaradwyr Cymraeg yn y dyfodol a ble mae angen cynyddu gallu ar hyn o bryd. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei chadw yn ein system Adnoddau Dynol a Chyllid MyNRW newydd a fydd yn ein galluogi i gynhyrchu adroddiadau ar sgiliau iaith ein staff a'n swyddi fel y bo gofyn. Mae'r broses yn debygol o gymryd nifer o fisoedd ond rydym yn gobeithio cwblhau'r gwaith erbyn diwedd mis Mawrth 2016.

Derbyniwyd copi o'r Adroddiad Safonau i Weinidogion Cymru gan Gomisiynydd y Gymraeg ar 2 Mehefin 2015. Rydym nawr wrthi'n paratoi cynllun gweithredu i weld a oes angen i ni ganolbwyntio ar unrhyw feysydd i sicrhau bod ein sefydliad yn gallu cydymffurfio â'r Safonau pan fyddant yn cael eu gorfodi arnom yn y dyfodol.

Rydym wrthi'n trafod â darparwr hyfforddiant sy'n darparu cyrsiau ar agweddau ar y polisi iaith Gymraeg a chynllunio er mwyn cynnal cwrs mewnol i helpu staff sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau i ddeall pa ystyriaethau y dylid eu rhoi i'r Gymraeg wrth ddatblygu polisiau a phrosiectau ac effeithiau posibl y penderfyniad ar yr iaith, yn gadarnhaol a negyddol. Bydd hyn yn helpu'r sefydliad i baratoi ar gyfer pan fydd y Safonau Llundain Polisi yn cael eu gorfodi ar y sefydliad yn y dyfodol.

Yn sgil llwyddiant ein Rhaglen Hyfforddiant Cymru a'n Cynllun Mentora byddwn yn parhau i gefnogi aelodau staff sydd wedi mynegi dymuniad i ddysgu Cymraeg

at ddibenion gwaith. Dros y deuddeg mis nesaf rydym yn bwriadu trefnu cyrsiau mewnol "Defnyddio Cymraeg yn y Gweithle" i roi cymorth a hyfforddiant ychwanegol i'n staff sy'n dysgu ar Lefel 3 - Canolradd ar hyn o bryd, gan weithredu ar adborth gan nifer o'n staff sydd ar y lefel hon a ddywedodd y byddent yn hoffi magu hyder i ddefnyddio Cymraeg yn eu gwaith bob dydd. Byddai'r cwrs yn cael ei deilwra i ofynion a themau penodol a ddefnyddir yn ein sefydliad, gan helpu'r dysgwyr i ddod yn gyfarwydd iaith a ddefnyddir.

b) Enghreifftiau o arfer da perthnasol

- Datblygu canllawiau ar Feddalwedd Ddwyieithog
- Datblygu systemau TGCh mewnol dwyieithog i roi mwy o gyfle i staff ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol
- Darparu cymorth sefydliadol parhaus i staff sy'n dysgu Cymraeg
- Gwaith y Grŵp Pencampwyr yn cefnogi dysgwyr
- Cynllun Mentora
- Gwaith y Tîm Cyfieithu yn addasu gohebiaeth fewnol Gymraeg i annog staff i ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg yn fewnol
- Staff yn rhannu eu profiadau o ddysgu Cymraeg ar y fewnwyd
- Cydweithio agos rhwng y Tîm Recriwtio a'r Cyngorydd Polisi Cymraeg
- Canllawiau ar ddefnydd staff o'r Cyfryngau Cymdeithasol

c) Tystiolaeth o ymdrech i fonitro ansawdd y gwasanaeth Cymraeg/neu gasglu barn defnyddwyr

Nid oes unrhyw waith wedi dechrau yn y maes hwn hyd yn hyn.

Cynllun Iaith Gymraeg – Dangosyddion Perfformiad

Gwasanaethau Contract - % y contractau sampl a oedd yn cael eu monitro ar gyfer cydymffurfio â gofynion y Cynllun Iaith Gymraeg:-

Mae gwaith rheoli a gweinyddu pob contract yn cael ei fonitro gan y rheolwr contract sy'n gyfrifol am y contract. Pan fydd y sefydliad wedi sefydlu un dull ar gyfer ein cytundebau a'n contractau, bydd gweithdrefnau monitro corfforaethol yn cael sylw ar yr un pryd.

Gwasanaeth Wyneb yn Wyneb – nifer a % y swyddi mewn derbynfydd, canolfannau cyswllt neu siopau un stop a ddynodwyd fel rhai lle mae'r Gymraeg yn hanfodol, a % y rhai a lenwyd gan aelod staff dwyieithog.

Derbynfydd – 6 swydd lle mae'r Gymraeg yn hanfodol, canran a lenwyd gan aelodau staff sy'n ddwyieithog = 86%.

Canolfannau Cyswllt – Dynodwyd 7.5 o swyddi lle mae'r Gymraeg yn hanfodol, canran a lenwyd gan aelodau staff sy'n ddwyieithog = 100%.

Adnoddau Dynol a Sgiliau – 5 aelod o staff a % y staff (rhugl a dysgwyr) sydd wedi derbyn hyfforddiant yn y Gymraeg i gymhwyster penodedig

Adnoddau Dynol a Sgiliau – 250 a 13% o staff sydd wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith fel rhan o'r cwrs Cyfarch undydd.

Adnoddau Dynol, Cydraddoldeb ac Amrywiaeth – Mae 446 aelod o'n staff a 24 % o'n staff i gyd yn gallu siarad Cymraeg. Daw'r ffigurau hyn o'r Arolwg Sgiliau Staff a gynhaliwyd yn Hydref 2013.

O fewn adran/uned:

Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol =

26 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 17% o'r staff

Llywodraethu

8 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 19% o'r staff

Cyfathrebu

13 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 57% o'r staff

Gwybodaeth, Strategaeth a Chynllunio

48 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 16% o'r staff

Gwasanaethau Cenedlaethol

61 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 22% o'r staff

Datblygu Sefydliadol a Rheoli Pobl

17 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 37% o'r staff

Gweithrediadau De Cymru

99 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 15% o'r staff

Gweithrediadau Gogledd a Chanolbarth Cymru

167 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 33% o'r staff

Tîm Pontio

5 aelod o'r staff yn gallu siarad Cymraeg = 18% o'r staff

Yn ôl gradd y swydd

Nid yw ein systemau yn gallu rhoi gwybodaeth i'r lefel hon o gywirdeb ar hyn o bryd.

Ar ôl i ni gwblhau ein gwaith ar y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog gobeithiwn fedru darparu'r wybodaeth hon erbyn mis Mawrth 2016.

O fewn y gweithle (swyddfa, canolfan a phrif swyddfeydd)

Fel y nodwyd yn y pwynt uchod.

Safonau Gwasanaeth – nifer y cwynion a dderbyniwyd am weithrediad y cynllun a % y cwynion yr ymdriniwyd â nhw yn unol â safonau corfforaethol y sefydliad.

Derbyniwyd 5 cwyn gan y cyhoedd, ac fe ymdriniwyd â 100 o'r cwynion yn unol â safonau corfforaethol y sefydliad.

Derbyniwyd 4 cwyn yn fewnol gan ein staff ein hunain, ac fe ymdriniwyd â 100% o'r cwynion yn unol â safonau corfforaethol y sefydliad.

Cynllun Gweithredu

Rhoi Cynllun Iaith Gymraeg Cyfoeth Naturiol Cymru ar waith 2014-2015

Adran	Cam(au) Gweithredu	Dyddiad Targed	Cam(au) Gweithredu a Gymerwyd
2	Darparu Gwasanaethau		
2	Sicrhau bod pob aelod o staff yn cael mynediad at ganllawiau'n ymwneud â darparu gwasanaethau	Gorffennaf 2013	Holl ganllawiau'r Cynllun ar gael ar y fewnwyd, canllawiau newydd yn cael sylw ar y fewnwyd a'r Cylchlythyr Misol i Reolwyr. Gofynion y Cynllun wedi cael sylw yn Yr Wythnos, y Cylchlythyr Misol i Reolwyr a'r erthygl Focus On ar y fewnwyd i bob aelod o staff.
2.10	Sefydlu grŵp rhaglen systemau dwyieithog Adolygu darpariaeth ddwyieithog systemau TG cyfredol Cytuno ar Gynllun Gweithredu	Gorffennaf 2013 Rhagfyr 2013 Chwefror 2013	Yn dilyn cyngor gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg, rydym wedi cyflwyno canllawiau i staff ar bwyntiau i'w hystyried wrth ddatblygu meddalwedd TGCh cyfredol neu brynu meddalwedd TGCh newydd ar gyfer defnydd mewnol ac allanol. Cwblhawyd y gwaith hwn ym mis Mawrth 2015.
3	Llunio Polisiâu		
3.1	Cynnwys asesiad o'r effaith ar y Gymraeg fel rhan o'r broses benderfynu, gan ystyried polisiâu newydd a pholisiâu sydd wedi newid	Ebrill 2013	Yn dilyn cyngor gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg, mae'r Gymraeg wedi'i chynnwys fel ystyriaeth yn ffurflen a chanllawiau yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb i sicrhau bod iaith yn rhan o'r broses sgrinio ar gyfer pob polisi, cynllun a phrosiect. Cwblhawyd y gwaith hwn ym mis Tachwedd 2014.
3.3	Sicrhau bod y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog a'r amserlen yn weithredol,	O Ebrill 2013	Eglurwyd ar dudalen 12 yr adroddiad, y bydd gwaith i sicrhau bod y Strategaeth

	ynghyd ag adrannau 3.3, 3.4 a 3.5 y Cynllun		yn cael ei gweithredu'n llawn yn dechrau yn 2015 ac yn cael ei gwblhau ym mis Mawrth 2016.
4	Gweithrediadau		
	<p>Cytuno ar gamau i annog a galluogi siaradwyr Cymraeg a dysgwyr i ddefnyddio mwy ar eu Cymraeg llafar ac ysgrifenedig ym mhob agwedd ar eu gwaith pan fo hynny'n ymarferol a gweithredu yn unol â hynny</p> <p>Paratoi a gweithredu rhaglen ymwybyddiaeth iaith barhaus</p>	O Ebrill 2013	<p>Ceir eglurhad ar dudalennau 3, 4, 11 a 12 o'r adroddiad am y ffordd rydym wedi cymryd camau i brif ffrydio a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.</p> <p>Derbyniodd 250 aelod o staff hyfforddiant ymwybyddiaeth fel rhan o'r cwrs Cyfarch undydd yn ystod 2014-15. Bydd mwy o gyrsiau'n cael eu trefnu ar gyfer 2015-16.</p>
5	Hyrwyddo'r Gymraeg		
	Codi ymwybyddiaeth ynglŷn â'n nod corfforaethol o safbwynt dwyieithrwydd trwy sicrhau bod staff yn cael canllawiau digonol a hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith yn ymwneud â nodau ac amcanion y cynllun hwn	O Ebrill 2013	Rhodddwyd sylw i amcanion y Cynllun yn Yr Wythnos, y Cylchlythyr Misol i Reolwyr a'r Cyfarfodydd Tîm gan aelodau'r Grŵp Pencampwyr a'r Cynghorydd ar Bolisi'r Gymraeg yn ystod 2014-15.
6	Monitro a Chadw Cofnodion		
	<p>Cofnodi ac adrodd ar gydymffurfiaeth â mesurau'r Cynllun hwn</p> <p>Adroddiad blynyddol i'r Tîm o Uwch Reolwyr a Chomisiynydd y Gymraeg yn sôn am weithredu'r Cynllun.</p>	<p>O Ebrill 2013</p> <p>Mehefin 2015</p>	<p>Mae adroddiad ar gydymffurfiaeth wedi cael ei gynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2014.</p> <p>Adroddiad i'w gyflwyno ym mis Mehefin 2015.</p>